

Aan de gemeenteraad

Datum Onderwerp
4 juni 2024 Meicirculaire gemeentefonds 2024

Geachte raadsleden,

Inleiding

De meicirculaire van het gemeentefonds is op 28 mei 2024 gepubliceerd. De informatie uit deze circulaire is verwerkt in de berekening van de verwachte algemene uitkering en overige uitkeringen uit het gemeentefonds voor de gemeente Renkum. De uitkomsten van de circulaire worden vergeleken met de decembercirculaire 2023 die in de voorjaarsnota 2024 is verwerkt en de perspectiefnota 2024-2028 waarin de effecten van de voorjaarsnota van het rijk en verwachte ontwikkeling van de maatstaf huishoudens met laag inkomen zijn ingeschat. Dit geeft een aantal mutaties voor de meerjarenbegroting 2024 ten opzichte van de cijfers uit de perspectiefnota 2024 -2028.

De uitkomst van deze berekening heeft consequenties voor de uitkomst van de meerjarenbegroting zoals gepresenteerd in de perspectiefnota 2024 - 2028. Vanaf 2026 wordt de opschalingskorting geschrapt en wordt de normeringssystematiek eerder aangepast. De normeringssystematiek is de wijze waarop de gemeentefonds zich de komende jaren ontwikkelt voor wat betreft de loon-en prijsontwikkeling en volume ontwikkeling. Voor de aanpassing van de normeringssystematiek komt wel een gedeeltelijke compensatie.

Prognose begroting 2024 - 2028

Na verwerking van de meicirculaire laat de meerjarenbegroting de onderstaande uitkomsten zien.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>					
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-2.344	-1.781	-4.580	-4.748	-4.752
Prognose Voorjaarsnota rijk		-1.500	200	200	200
Doorwerking decembercirculaire		-800	-800	-800	-800
Resultaat meicirculaire 2024 t.o.v. prognose	267	146	346	171	184
Totaal saldo incl. meicirculaire	-2.077	-3.935	-4.834	-5.177	-5.168
Stopzetten optionele activiteiten	159	305	415	446	525
Indicatie genoemde beleidskeuzes		2.100	4.986	5.156	4.866
Uitname uit Vrije algemene reserve t.b.v. aanvulling begrotingstekort		1.530			
Saldo inclusief voorstellen PPN	-1.918	0	567	425	223

<i>Uw brief van</i>	<i>Uw kenmerk</i>	<i>Behandeld door</i>	<i>Bijlagen</i>
n.v.t.	n.v.t.	R. van Lit	n.v.t.
<i>Verzenddatum van deze brief</i>	<i>Ons kenmerk</i>	(026) 33 48 582	
4 mei 2024	195693	r.van.lit@renkum.nl	

Hoogte totale gemeentefonds

De meicirculaire 2024 heeft voor 2025 een negatief effect. Voor de andere jaren zijn de verschillen relatief klein. In de voorjaarsnota 2024 en perspectiefnota 2024-2028 is al rekening gehouden met nadelen op de uitkering uit het gemeentefonds. Hierdoor ontstaat een voordeel op de uitkomst van de perspectiefnota. Een substantieel deel van dit voordeel heeft betrekking op mutaties die weer invloed hebben op budgetten binnen de producten. Per saldo ontstaat voor alle jaren extra budgetruimte.

Gemeentefonds Renkum (bedragen x €1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Meicirculaire 2024	61.320	62.320	60.121	62.269	64.438
Begroting 2024	61.506	63.317	59.984	62.283	64.415
Mutatie gemeentefonds	-186	-997	137	-14	23
Verwerkt in de voorjaarsnota 2024 en perspectiefnota 2024-2028	-869	-2.300	-600	-600	-600
Mutaties na de voorjaarsnota	683	1.303	737	586	623
Correcties:					
- Taakmutaties (mutatie budget)	-54	-921	-158	-164	-182
- Mutaties IU/DU/SU (mutatie budget)	-362	-236	-233	-251	-257
Totaal resultaat meerjarenbegroting	267	146	346	171	184

Bovengenoemde mutatie gemeentefonds wordt als volgt verdeeld. Vervolgens worden deze mutaties toegelicht.

Verdeling mutatie gemeentefonds (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
Accres ontwikkeling	-1.223	-2.405	-881	-982	-897
Incidentele compensatie	1.079	970	201	162	127
Schrappen opschalingskorting			1.003	999	998
Hoeveelheidsverschillen en ontwikkeling uitkeringsbasis	-507	-755	-603	-648	-679
Overige mutaties uitkeringsfactor	49	36	26	40	35
Taakmutaties	54	921	158	164	182
Mutaties IU/DU/SU	362	236	233	251	257
Totaal	-186	-997	137	-14	23

Accres ontwikkeling

In de Voorjaarsnota 2024 heeft het ministerie van BZK besloten om het gemeentefonds vanaf 2024 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het gemeentefonds minder schommelt. De cumulatieve mutatie voor het volume deel in de jaren 2024 t/m 2028 bedraagt:

- -/- € 299 miljoen in 2024,
- -/- € 421 miljoen in 2025,
- € 809 miljoen in 2026,
- € 808 miljoen in 2027,
- € 819 miljoen in 2028.

In de Voorjaarsnota 2024 heeft het ministerie van BZK besloten om vanaf 2024 het LPO accres te bepalen op basis van de ontwikkeling van het prijs Bbp van het lopende jaar, waardoor het

Onderwerp

Meicirculaire gemeentefonds 2024

Datum

4 mei 2024

Oms kenmerk

195693

Pagina

2 van 5

gemeentefonds op een reëel 'niveau' blijft. Deze systematiek was in de septembercirculaire 2023 toegepast vanaf 2027, maar is in deze circulaire vervroegd naar toepassing vanaf 2024.

De tranche van het lopende jaar wordt telkens bij de Voorjaarsnota definitief bepaald. De prijs-Bbp ontwikkeling is gebaseerd op de CEP-raming (Centraal Economisch Plan) van het CPB. In de CEP-raming 2024 is een lagere prijsontwikkeling voorzien, waardoor de prijscompensatie lager uitpakt ten opzichte van september 2023.

De cumulatieve mutatie voor het prijs deel in de jaren 2024 t/m 2028 en bedraagt :

- -/- € 514 miljoen in 2024,
- -/- € 1.188 miljoen in 2025,
- -/- € 1.403 miljoen in 2026,
- -/- € 1.473 miljoen in 2027,
- -/- € 1.426 miljoen in 2028.

Incidentele compensatie

De verlaging die volgt uit de systematiekwijziging is een eenmalige (gedeeltelijke) compensatie door het ministerie van BZK toegekend. De overgang van de huidige 'trap-op trap-af' systematiek naar de Bbp-systematiek wordt in de jaren 2024-2029 (gedeeltelijk) gecompenseerd. De compensatie bedraagt:

- € 719 miljoen in 2024,
- € 649 miljoen in 2025,
- € 136 miljoen in 2026,
- € 109 miljoen in 2027,
- € 88 miljoen in 2028,
- € 63 miljoen in 2029.

Schrappen opschalingskorting

De oploop van de opschalingskorting wordt vanaf 2026 structureel geschrapt. Dit resulteert in een plus van € 675 miljoen vanaf 2026.

Hoeveelheidsverschillen en ontwikkeling uitkeringsbasis

Met ingang van 2023 zijn het aantal maatstaven fors verminderd door de herijking van het gemeentefonds. Dit heeft tot gevolg dat mutaties binnen de maatstaven behoorlijk effect kunnen hebben op de hoogte van de berekende algemene uitkering. Met name de uitgavenmaatstaven:

- Inwoners (ruim 25%)
- Huishoudens met laag inkomen (rond 20%)
- Inwoners vanaf 75 jaar (ongeveer 8%)
- Bijstandontvangers (7%)
- Jongeren onder 18 jaar (ruim 6%)

bepalen voor ruim 2/3 deel de hoogte van de algemene uitkering. Bij deze maatstaven is op basis van de trend van de afgelopen 5 jaar een prognose gemaakt voor de komende jaren. Op het moment dat deze aantallen definitief zijn kunnen er voor- of nadelen ontstaan omdat deze hoger of lager zijn dan de prognose. Met name de maatstaven die hierboven zijn genoemd kunnen grote verschillen veroorzaken.

Omdat de trend van de gemeente Renkum afwijkt van de landelijke trend zal de gemeente Renkum jaarlijks naar verwachting steeds een kleiner stukje van de gemeentefonds taart krijgen.

In de decembercirculaire werd een actualisatie van de maatstaf huishoudens met laag inkomen gemeld voor 2023 en 2024. Deze actualisatie had een fors nadelig effect voor Renkum. Dit is verwerkt bij de jaarrekening 2023 en voorjaarsnota 2024. In de perspectiefnota is deze lijn doorgetrokken voor 2025 en verder omdat er nog geen duidelijkheid is over hoe zich dit verder gaat ontwikkelen. Inmiddels is het volgende in de meicirculaire hierover gemeld:

"In december 2023 is de maatstaf huishoudens met een laag inkomen geactualiseerd. Aan de hand van deze actualisatie zijn toen veel vragen van gemeenten ontvangen. AEF, een onderzoeksbureau, is door BZK gevraagd om een analyse te maken van de ontwikkeling van deze maatstaf over de tijd (2015 – 2022). Deze resultaten zijn besproken in de begeleidingscommissie

Onderwerp

Meicirculaire gemeentefonds 2024

Datum

4 mei 2024

Ons kenmerk

195693

Pagina

3 van 5

stapeling problematiek sociaal domein van 3 april jl. Volgens AEF zijn de uitkomsten uit de analyse goed vergelijkbaar met de fluctuaties die ten tijde van het herijkingsonderzoek zijn bepaald. Gedurende dat onderzoek is geconcludeerd dat deze variaties geen belemmering waren voor het gebruik van deze maatstaf.

Verder is in de begeleidingscommissie stapeling problematiek sociaal domein en de expertgroep onderzoeksagenda van 16 april jl. gesproken over wat gedaan kan worden om de maatstaf in de toekomst stabiel te maken. Het is gebleken dat een driejarig gemiddelde de maatstaf stabiel maakt. In het belang van stabiliteit in de gemeentelijke begroting is daarom besloten om over te stappen op een meerjarig gemiddelde. Voor het jaar 2023 en 2024 zal er geen aanpassing plaatsvinden op de maatstaf huishoudens laag inkomen met drempel. De data voor 2023 en 2024 worden niet bevroren, maar de definitie van de maatstaf zal voor deze jaren niet gewijzigd worden. Voor 2025 zal worden uitgegaan van een tweejarig gemiddelde en voor 2026 en verder van een driejarig gemiddelde van de maatstaf huishoudens laag inkomen met drempel. Nadere informatie over de definiëring van dit meerjarig gemiddelde, waaronder welke tijdsperiode en exacte berekeningswijze, volgt naar verwachting in de septembercirculaire."

Daarnaast speelt de inkomensmaatstaf ozb ook een rol bij de verdeling van de algemene uitkering. Voor 2024 wordt uitgegaan van een marktontwikkeling van 3,5% voor woningen en 1,25% voor niet-woningen. De inflatie (pNB) in die periode bedraagt volgens de ramingen van het CPB 6,3%. Hiervoor wordt het rekestarief aangepast. Deze effecten zijn ook verwerkt bij de hoeveelheidsverschillen omdat deze aanpassing geen effect hebben op de volume van het gemeentefonds.

Overige mutaties

De overige mutaties zijn met name de verdeelreserve en afrondingen.

Taakmutaties

Alle taakmutaties (zowel de positieve als negatieve) zullen neutraal in de begroting worden verwerkt door budgetten aan te passen.

Verdeling mutatie gemeentefonds (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028
<i>Taakmutaties</i>					
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	60	64	64	66	69
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	44	46	45	47	48
Vrijval reservering compensatieregelingen Voogdij 18+		48	47	48	50
Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg	-41				
Landelijke vreemdelingen voorziening	-21				
Besparingsverlies Jeugd		748			
Wmo hulpmiddelen	9	14			
Correctie extrapolatie participatie					12
Overige taakmutaties	3	1	2	3	3
Totaal	54	921	158	164	182

Integratie-, decentralisatie- en suppletie-uitkeringen

Alle onderstaande uitkeringen (zowel de positieve als negatieve) worden neutraal in de begroting verwerkt door budgetten aan te passen.

Verdeling mutatie gemeentefonds	2024	2025	2026	2027	2028
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>					
<i>Mutaties IU/DU/SU</i>					
Bommenregeling (SU)	32				
Uitvoeringskosten omgevingswet	7				
Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	4				
Participatie	311	239	236	254	260
Overig	8	-3	-3	-3	-3
Totaal	362	236	233	251	257

Hoogachtend,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM

de secretaris,

de burgemeester,

M.J.J. (Marcel) Wagener

A.M.J. (Agnes) Schaap